

Ναταλία Γεράκη: Στην Ελλάδα το πρόβλημα δεν είναι πια η καλλιτεχνική ανεπάρκεια (όπως μέχρι πριν από λίγες δεκαετίες), αλλά ο βιοπορισμός...

21 Δεκεμβρίου 2012

Συνέντευξη στον Στυλιανό Τζιρίτα

Κυρία Γεράκη, σε σας ανήκει το concept της μουσικοθεατρικής παράστασης «Claude Debussy: La Musique à moi» που παρουσιάζετε στο Ίδρυμα Κακογιάννη. Εκτός από τη δεδομένη αγάπη σας για τον συνθέτη, υπάρχει άλλη αφορμή για αυτή την εκδήλωση;

Βέβαια, φέτος συμπληρώνονται εκατόν πενήντα χρόνια από τη γέννηση του Ντεμπισί. Άδραξα λοιπόν την ευκαιρία να μεταφέρουμε επί σκηνής, μαζί με μια ομάδα φίλων και καλλιτεχνών που εκτιμώ πολύ, ένα μικρό αφιέρωμα στον συνθέτη που έβγαλε το φλάουτο από την αφάνεια που είχε περιπέσει μετά το Μπαρόκ. Μην ξεχνάτε πως ο Ντεμπισί «ανέθεσε» στο φλάουτο ένα πρωταγωνιστικό ρόλο στο μαγευτικό «Πρελούδιο στο απομεσήμερο ενός Φαύνου». Ήταν το 1892 που για πρώτη φορά αυτό το ξύλινο πνευστό με τα υπέροχα ηχοχρώματα άνοιξε με μια σόλο φράση ένα ορχηστικό έργο. Και ακριβώς είκοσι χρόνια αργότερα, το 1912/13 συνέθεσε το πρώτο μοντέρνο κομμάτι για σόλο φλάουτο, τη «Σύριγγα». Επομένως καταλαβαίνετε πως οι φλαουτίστες έχουμε κάποια αδυναμία παραπάνω στον ιμπρεσιονιστή συνθέτη. Για αυτό και στη χριστουγεννιάτικη συναυλία που οργανώνουμε κάθε χρόνο, μετά από επιθυμία του Μιχάλη Κακογιάννη, δεν μπορούσε φέτος να είναι άλλος ο οικοδεσπότης από τον Κλοντ Ντεμπισί!

Ο Debussy έζησε και δημιούργησε στο μεταίχμιο δύο εποχών (τέλη 19ου - αρχές 20ού αιώνα) και δύο καλλιτεχνικών ρευμάτων (Ρομαντισμού και Μοντερνισμού). Ποιοι είναι κατά τη γνώμη σας οι λόγοι που τον κατατάσσουν στο πάνθεον της μουσικής ιστορίας;

Μα υπήρξε επαναστάτης! Η μουσική του πήγε κόντρα στο κατεστημένο, την υποκρισία, τον συμβιβασμό, το Κονσερβατουάρ του Παρισιού και την Οπερά Γκαρνιέ, τα «Μαυσωλεία της Τέχνης», που κυριαρχούσαν. Αναζήτησε τη δική του φωνή, τη «Musique à moi» και δεν την πρόδωσε ποτέ, δεν υπέκυψε, όπως άλλοι συνάδελφοι του, δεν επιδίωξε ποτέ να «βολευτεί» σε μια θεσούλα που θα τον «εξασφάλιζε». Και παρόλες τις αντιδράσεις, τα σκάνδαλα και τα εμπόδια τα κατάφερε: αναγνωρίστηκε, εν ζωή, ως ο μεγαλύτερος Γάλλος συνθέτης και άνοιξε έναν καινούργιο δρόμο σε μια ολόκληρη γενιά από νεαρούς επαναστάτες, σπουδαστές (όπως ο Μορίς Ραβέλ) που τον υποδέχθηκε με ενθουσιασμό και βρήκε καταφύγιο στη μουσική του. Δεν είναι φοβερό να μπορέσεις να πορευτείς ολόκληρη τη ζωή σου ασυμβίβαστα, σύμφωνα με τα δικά σου ιδανικά και να

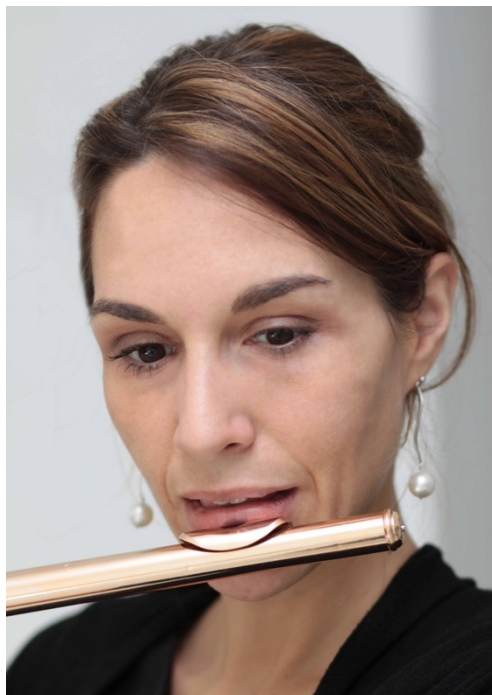
δικαιωθείς; Και έπειτα υπήρξε ο πρώτος ιμπρεσιονιστής της μουσικής, τα έργα του είναι γεμάτα ηχοχρώματα. Υπήρξε αναμφίβολα και ο πρώτος «μοντέρνος» συνθέτης και βρισκόταν διαρκώς ένα βήμα μπροστά από το κοινό του μέχρι το τέλος της ζωής του.

Πόσο δύσκολο είναι να οραματίζεσαι, να συλλαμβάνεις το έργο και να συμμετέχεις σε αυτό; Θέτει τον εαυτό του σε «κίνδυνο» κάποιος που αναλαμβάνει ένα τέτοιο εγχείρημα;

Δεν μπορώ να απαντήσω γενικά. Εγώ το κάνω μέσα από την καρδιά μου. Η μουσική και η προσωπικότητα του Ντεμπισί με απασχολεί ήδη από τα μαθητικά μου χρόνια και τώρα δίνεται η ευκαιρία να εξωτερικεύσω μια αναμέτρηση χρόνων. Πάντα υπάρχει ρίσκο σε ότι αναλαμβάνεις, ακόμα και για λιγότερο σύνθετες παραγωγές, αλλά αυτό που μένει τελικά είναι η προσωπική ευχαρίστηση της υλοποίησης. Αν αυτό αγγίξει και τον θεατή, τότε η συγκίνηση είναι διπλή.

Οι συντελεστές της παράστασης καλούνται να επιδείξουν πέρα από τις μουσικές τους ικανότητες και τη θεατρική τους δεινότητα. Είχατε ανάλογες εμπειρίες στο παρελθόν ή χρειάστηκε να ανακαλύψετε εσείς και οι συνεργάτες σας κι άλλες καλλιτεχνικές πτυχές σας;

Η Μάνια Παπαδημητρίου είναι ηθοποιός, η Μυρσίνη Μαργαρίτη, ως τραγουδίστρια της όπερας εκ των πραγμάτων έχει θεατρική παιδεία και εμπειρία, όσο για μένα και τον πιανίστα Διονύση Μαλλούχο θα «ερμηνεύσουμε» με τα μουσικά μας όργανα. Εξάλλου, ο μέσος ακροατής που δεν έχει εξειδικευμένη μουσική κατάρτιση, αντιλαμβάνεται πρωτίστως τη σκηνική παρουσία, την κίνηση και τη θεατρικότητα του μουσικού.

Μετά τον CD «Terra e Aria» (με έργα για φλάουτο και άρπα) έχετε αρκετό καιρό να εκδώσετε μια καινούργια δισκογραφική δουλειά. Σε τι οφείλεται αυτό; Η γενικότερη κρίση της δισκογραφίας πόσο έχει επηρεάσει και τις παραγωγές δίσκων κλασικής μουσικής;

Δουλεύω τρία διαφορετικά δισκογραφικά πρότζεκτ τα τελευταία χρόνια και το ότι δεν έχει εκδοθεί ακόμα κάποιο οφείλεται στους δικούς μου αργούς (αλλά σταθερούς ελπίζω) ρυθμούς. Για την κρίση στη δισκογραφία μας μιλήσουν οι δισκογραφικές εταιρίες. Εγώ με τη μικρή μου εμπειρία διαπιστώνω, πως είναι πολύ ευκολότερο να γίνει στις μέρες μας η παραγωγή ενός CD σε σχέση με πενήντα χρόνια πριν. Η διαφορά είναι πως πριν αναλάμβανε όλα τα στάδια παραγωγής και διάθεσης στην αγορά μια εταιρία, ενώ τώρα μπορεί να παράγει και ο ίδιος ο καλλιτέχνης τον δίσκο του και αποσκοπεί περισσότερο στην αποτύπωση της δουλειάς σε ένα CD, παρά στην πώληση του.

Τα τελευταία χρόνια διδάσκετε συστηματικά φλάουτο σε διεθνή σεμινάρια, έχοντας μάλιστα ήδη ένα σχετικά γεμάτο πρόγραμμα ακόμα και για το 2013. Ποιο θεωρείτε το πιο ενδιαφέρον στοιχείο της διδασκαλίας;

Το να γεννήσεις την πεποίθηση στον μουσικό που έχει αφιερώσει χρόνο, ενέργεια και χρήματα για να παρακολουθήσει ένα σεμινάριο, ή μαθήματα, πως θα επιστρέψει στη μοναχικότητα της μελέτης του, έχοντας απαντήσεις και «εργαλεία» για να εξελίξει τεχνικά και μουσικά το παίξιμο του. Ο ρόλος του δασκάλου είναι να κάνει τον μαθητή να συνειδητοποιήσει γρηγορότερα, όσα έτσι κι αλλιώς θα ανακάλυπτε και μόνος του πολλά χρόνια αργότερα. Αυτό ισχύει βέβαια όχι μόνο για τη μουσική και την τέχνη, αλλά για την ίδια τη ζωή. Με τον καιρό η διδασκαλία με προκαλεί όλο και περισσότερο. Κυρίως όταν διδάσκω νέους (αλλά όχι μόνο) που ασφουκτιούν να συναντήσουν τη δική τους αλήθεια!

Ο χρόνος σας μοιράζεται μεταξύ Στουτγάρδης και Αθήνας. Ποια είναι τα θετικά και τα αρνητικά αυτής της «διπλής» ζωής; Οι δυσκολίες που παρουσιάζει αντισταθμίζονται με τα οφέλη που αποκομίζετε από τη μουσική ζωή της Γερμανίας;

Έφυγα για τη Γαλλία και μετά τη Γερμανία πριν από δεκαοκτώ χρόνια. Καθώς όμως τα τελευταία έγινε δυσβάσταχτη η «ξενιτιά», αλλά ούτε μπορούσα να απαρνηθώ την εργασιακή και κοινωνική σταθερότητα που προσφέρει (ακόμα) η Γερμανία, κατάφερα να ζω και να δραστηριοποιούμαι όλο και περισσότερο και στις δύο χώρες. Έτσι εξισορροπώ ανάμεσα στα θετικά των δύο κοινωνιών. Τα αρνητικά δε με αγγίζουν πια. Είναι, νομίζω, ένα καλό μοντέλο για όποιον παραμένει ανήσυχος. Όσο για τη μουσική σκηνή της Γερμανίας, πρόκειται φυσικά για ένα «μαμούθ», αλλά και στην Ελλάδα μας βιώνει κανείς πάρα πολύ δημιουργικά δρώμενα και συνεργάζεται με εξαιρετικούς καλλιτέχνες. Το πρόβλημα δεν είναι πια η καλλιτεχνική ανεπάρκεια (όπως μέχρι πριν από λίγες δεκαετίες), αλλά ο βιοπορισμός βέβαια. Είμαι σίγουρη όμως πως, που θα πάει, θα ανακάμψουμε! Κι εγώ ονειρεύομαι την ημέρα που θα μπορώ να ζω και πάλι στη χώρα μας. Γιατί όλα είναι ένας κύκλος και το ταξίδι τελειώνει εκεί όπου ξεκίνησε...